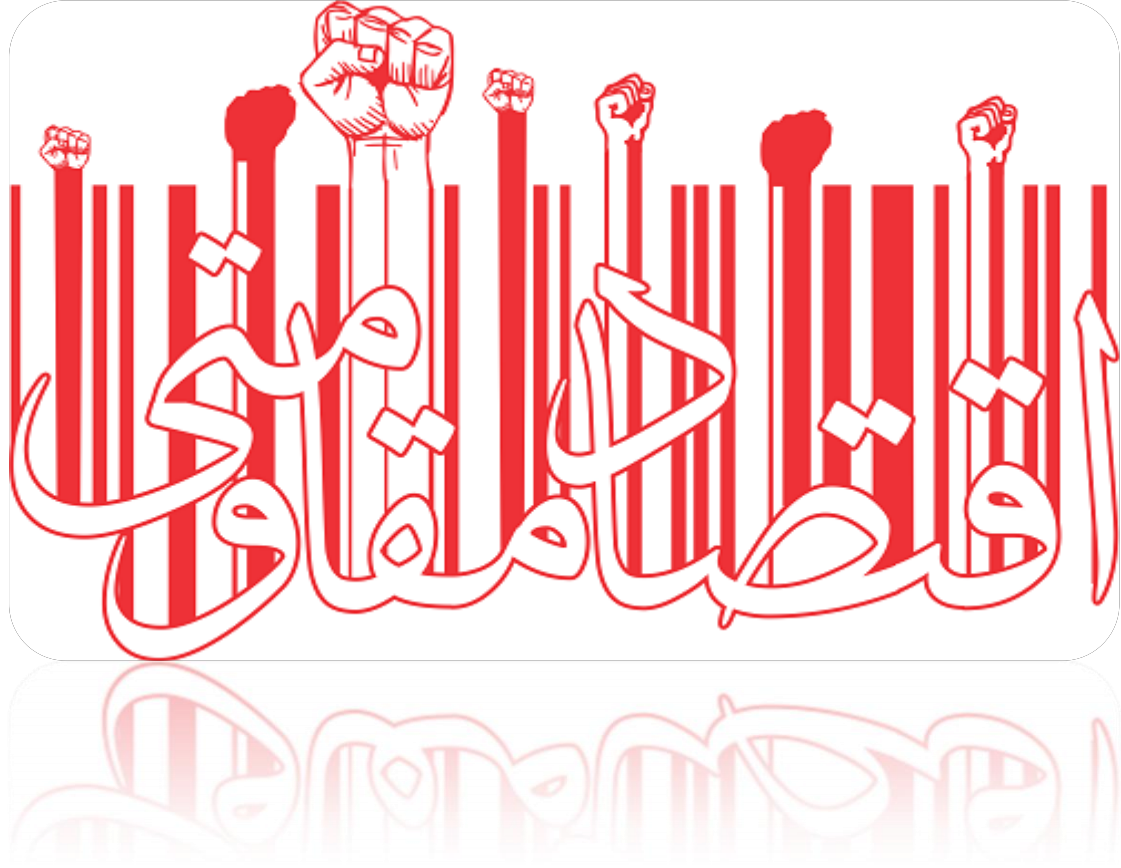

بِسْمِ تَعَالَى

(با نگاه استانی)

تهیه و تنظیم: امیرینایی

کارشناس ارشد مدیریت

فروردین ۹۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«اقتصاد مقاومتی» اصطلاحی است که این روزها نقل محافل خبری و اقتصادی کشور شده و اولین بار توسط مقام معظم رهبری در ۱۶ شهریور سال ۱۳۸۹ در دیدار با جمعی از کارآفرینان سراسر کشور وارد ادبیات سیاسی و اقتصادی کشور شد ابتدا اینکه بین ریاضت اقتصادی (Austerity plan) و اقتصاد ریاضتی تفاوت است، کمتر کسی به تشریح مفهوم اقتصاد مقاومتی و تفاوت آن با ریاضت اقتصادی غرب پرداخته است که منجر به بروز ابهاماتی در این خصوص شده و برخی از مردم این دو مفهوم را مکمل و یا مترادف یکدیگر دانسته اند که جا دارد قدری به مفاهیم این دو بپردازیم

مفهوم اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی یعنی تشخیص حوزه های فشار یا در شرایط کنونی تحریم و متعاقبا تلاش برای کنترل و بی اثر کردن و در شرایط آرمانی تبدیل چنین فشارهایی به فرصت، که قطعا باور و مشارکت همگانی و اعمال مدیریت های عقلایی و مدبرانه پیش شرط و الزام چنین موضوعی است. اقتصاد مقاومتی کاهش وابستگی ها و تاکید بر روی مزیت های تولید داخل و تلاش برای خوداتکایی است.

و صد البته منظور از اقتصاد مقاومتی واقعی، یک اقتصاد مقاومتی فعال و پویاست نه یک اقتصاد منفعل و بسته چنانکه مقاومت برای دفع موانع پیشرفت و کوشش در مسیر حرکت و پیشرفت تعریف می شود. در تعریف دیگر اقتصاد مقاومتی مجموعه تدابیر و راهکارهایی است که برای پیشبرد امور اقتصادی در شرایط مقاومت در همه زمینه های اقتصادی به کار گرفته می شود.

تعریف دیگر اقتصاد مقاومتی عبارتست از: سیاستگذاری و اجرای برنامه های اقتصادی معطوف به پایداری در همه سطوح با فرض فشار همه جانبه نظام سلطه.

برخی از مردم اقتصاد مقاومتی و ریاضت اقتصادی را یکی می دانند و یا تصور می کنند اقتصاد ریاضتی یکی از شاخه های اقتصاد مقاومتی است در حالی که این دو اصطلاح کاملا متفاوت بوده و هیچ ارتباطی به یکدیگر ندارند برای روشن شدن موضوع به شرح مفهوم ریاضت اقتصادی می پردازیم.

تعریف ریاضت اقتصادی

ریاضت اقتصادی به طریحی گفته می شود که دولت ها برای کاهش هزینه ها و رفع کسری بودجه، به کاهش و یا حذف ارائه برخی خدمات و مزایای عمومی، صرفه جویی در مخارج جاری کشور، کاهش هزینه های رفاهی و تعدیل کارمندان در بخش دولتی مبادرت می ورزند.

اینکه بر اقتصاد و شرایط بحران زده اش ریاضت و سختی تحمیل شود، در ظاهر اصلا کار خوشایندی به نظر نمی رسد، اما، می تواند به بازیابی درازمدت اقتصاد کمک کند.

هدف از اجرای طرح های ریاضت اقتصادی بازگرداندن اعتماد از دست رفته، بهبود وضعیت مالی کشورها و توانمند کردن کشورها برای بازیابی طولانی مدت است.

اما اقتصاد مقاومتی مدیریت صحیح منابع است و با ریاضت اقتصادی از لحاظ ماهیت و مفهوم فرق اساسی دارد.

در اقتصاد مقاومتی محدودیتی در منابع وجود ندارد اما استفاده بهینه از آن باید طی یک برنامه زمان بندی شده صورت گیرد و این در حالی است که در ریاضت اقتصادی ما با محدودیت در منابع و سرمایه ها روبه رو هستیم و به ناچار باید با سهمیه بندی و کم مصرف کردن با محدودیت های موجود مقابله کنیم.

اقتصاد مقاومتی از نگاه مقام معظم رهبری:

ایشان در شهریور ۸۹ برای اولین بار واژه اقتصاد مقاومتی را وارد ادبیات سیاسی و اقتصادی نموده که هر روز نکات جدید و تازه ای از آن برای جامعه آشکار می گردد.

از کنار هم گذاشتن نام چند سال اخیر می توان به اهمیت موضوع پی برده و بعنوان نقشه راه از آن استفاده نمود. بیانات در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور ۸۹/۶/۱۶: «ما باید یک اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم. امروز کارآفرینی معنایش این است.»

بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۰/۵/۳: «حرکت بر اساس برنامه، یکی از کارهای اساسی است. تصمیمهای خلق الساعه و تغییر مقررات، جزو ضربه‌هائی است که به «اقتصاد مقاومتی» وارد میشود و به مقاومت ملت ضربه میزند. این را، هم دولت محترم، هم مجلس محترم باید توجه داشته باشند؛ نگذارند سیاستهای اقتصادی کشور در هر زمانی دچار تذبذب و تغییرهای بی‌مورد شود.»

بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۰/۵/۳: «به نظر ما طرحهای «اقتصاد مقاومتی» جواب میدهد. همین مسئله‌ی سهمیه‌بندی بنزین، اگر چنانچه بنزین سهمیه‌بندی نمیشد، امروز مصرف بنزین ما از صد میلیون لیتر در روز بالاتر میرفت اقتصاد مقاومتی تحریم بنزین را خنثی کرد»

بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۰/۵/۳: «مسئله‌ی مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر.. امروز پرهیز از اسراف و ملاحظه‌ی تعادل در مصرف، بلاشک در مقابل دشمن یک حرکت جهادی است؛ انسان میتواند ادعا کند که این اجر جهاد فی سبیل‌الله را دارد.»

بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۰/۵/۳: «کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است. این وابستگی، میراث شوم صد ساله‌ی ماست. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد، استفاده کنیم و تلاش کنیم نفت را با فعالیتهای اقتصادی درآمدزای دیگری جایگزین کنیم، بزرگترین حرکت مهم را در زمینه‌ی اقتصاد انجام داده‌ایم. امروز صنایع دانش‌بنیان از جمله‌ی کارهایی است که میتواند این خلأ را تا میزان زیادی پر کند. ظرفیتهای گوناگونی در کشور وجود دارد که میتواند این خلأ را پر کند. همت را بر این بگذاریم؛ برویم به سمت این که هرچه ممکن است، وابستگی خودمان را کم کنیم.»

بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۵/۳: «مسئله‌ی اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است. البته اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد. مردمی کردن اقتصاد، جزو الزامات اقتصاد مقاومتی است. این سیاستهای اصل ۴۴ که اعلام شد، میتواند یک تحول به وجود بیاورد؛ بخش خصوصی را باید توانمند کرد؛ هم به فعالیت اقتصادی تشویق بشوند، هم سیستم بانکی کشور، دستگاه‌های دولتی کشور و دستگاه‌هائی که میتوانند کمک کنند - مثل قوه‌ی مقننه و قوه‌ی قضائیه - کمک کنند که مردم وارد میدان اقتصاد شوند.»

بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش‌بنیان ۱۳۹۱/۵/۸: «به نظر من یکی از بخشهای مهمی که میتواند این اقتصاد مقاومتی را پایدار کند، همین کار شماس است؛ همین شرکت‌های دانش‌بنیان است؛ این یکی از بهترین مظاهر و یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی است؛ این را باید دنبال کرد.»

بیانات در دیدار دانشجویان ۹۱/۵/۱۶: «اقتصاد مقاومتی معنایش حصار کشیدن دور خود و فقط انجام یک کارهای تدافعی باشد؛ نه، اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان میدهد و اجازه میدهد که حتی در شرایط فشار هم رشد و شکوفائی خودش را داشته باشند.»

بیانات در دیدار رئیس‌جمهوری و اعضای هیئت دولت ۱۳۹۱/۶/۲: «بخش خصوصی را باید کمک کرد. اینکه ما «اقتصاد مقاومتی» را مطرح کردیم، خوب، خود اقتصاد مقاومتی شرائطی دارد، ارکانی دارد؛ یکی از بخشهای مهمی به مردم است؛ همین سیاستهای اصل ۴۴ با تأکید و اهتمام و دقت و وسواس هرچه بیشتر باید دنبال شود؛ این جزو کارهای اساسی شماس است...بالاخره اقتصاد مقاومتی معنایش این است که ما یک اقتصادی داشته باشیم که هم روند رو به رشد اقتصادی در کشور محفوظ بماند، هم آسیب‌پذیری‌اش کاهش پیدا کند...یک رکن دیگر اقتصاد مقاومتی، حمایت از تولید ملی است...یک مسئله هم در اقتصاد مقاومتی، مدیریت مصرف است. مصرف هم باید مدیریت شود. .. فرهنگ‌سازی هم لازم است، اقدام عملی هم لازم است. فرهنگ‌سازی‌اش بیشتر به عهده‌ی رسانه‌هاست...به مصرف تولیدات داخلی هم اهمیت بدهید. در دستگاه شما، در وزارتخانه‌ی شما، اگر همین اقلام روزمره‌ای که مورد نیاز وزارتخانه است، تهیه میشود، سعی کنید همه‌اش از داخل باشد؛ اصلاً ممنوع کنید و بگوئید هیچ کس حق ندارد در این وزارتخانه جنس خارجی مصرف کند...یک مسئله‌ی دیگر در سرفصل اقتصاد مقاومتی، اقتصاد دانش‌بنیان است همین شرکت‌های دانش‌بنیان ... یکی از بهترین مظاهر و یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی است.»

...من از خداوند متعال درخواست میکنم که به همه ی ایرانیان عزیز ما در این سال جدید، تن سالم، روح شاداب، امنیت روانی، آرامش روحی و پیشرفت و تعالی و سعادت مرحمت کند. و امیدوارم خداوند متعال به جوانان ما نشاط و پویایی، و به مردان و زنان ما همت و اراده و عزم مستحکم و درست، برای پیمودن راه های پرافتخار، و به کودکان ما خرسندی و تندرستی، و به خانواده های ما امنیت و محبت و الفت عنایت کند. آنچه بر عهده ی ما است، نگاه به گذشته برای عبرت گیری و نگاه به آینده برای برنامه ریزی و تصمیم گیری است.

...در نگاه به سال ۹۳ آنچه به نظر این حقیر مهم تر از همه است، دو مسئله است: یک مسئله همین مسئله ی اقتصاد و دیگری مسئله ی فرهنگ است. در هر دو عرصه و در هر دو زمینه توقعی که وجود دارد، تلاش مشترکی است میان مسئولان کشور و آحاد مردم. آنچه برای بنای زندگی و سازندگی آینده مورد انتظار است، بدون مشارکت مردم تحقق پذیر نیست. بنابراین علاوه بر مدیریتی که مسئولین باید انجام بدهند، حضور مردم در هر دو عرصه لازم و ضروری است؛ هم عرصه ی اقتصاد، هم عرصه ی فرهنگ. بدون حضور مردم کار پیش نخواهد رفت و مقصود تحقق پیدا نخواهد کرد. مردم در گروه های گوناگون مردمی با اراده و عزم راسخ ملی میتوانند نقش آفرینی کنند. مسئولین هم برای اینکه بتوانند کار را به درستی پیش ببرند، احتیاج به پشتیبانی مردم دارند. آنها هم بایستی با توکل به خدای متعال و با استمداد از توفیقات و تأییدات الهی و کمک مردمی، مجاهدانه وارد میدان عمل بشوند؛ هم در زمینه ی اقتصاد و هم در زمینه ی فرهنگ. من ان شاءالله توضیح همه ی این موارد را در سخنرانی روز جمعه به عرض ملت ایران خواهم رساند. لذا به گمان من آنچه در این سال جدید پیش رو داریم، عبارت است از اقتصادی که به کمک مسئولان و مردم شکوفایی پیدا کند، و فرهنگی که با همت مسئولان و مردم بتواند سمت و سوی حرکت بزرگ کشور ما و ملت ما را معین کند. لذا من شعار امسال را و نام امسال را این قرار دادم: «اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی».

ده نکته در باره اقتصاد مقاومتی با نگاه استانی

۱- تمرکز فرماندهی

مهمترین و بارزترین نقشی که در اقتصاد مقاومتی میتوان به اشاره نمود نقش مدیریت و رهبری فعالیت ها میباشد. فعالان عرصه اقتصاد مقاومتی باید سیاست های راهبردی را از یک مرکز واحد دریافت نموده و از طرفی بتوانند اطلاعات و دستاوردهای خود را در جایی به اشتراک بگذارند. فرماندهی واحد، هوشمند و متمرکز برای هدایت فعالیت های این حوزه و شناسایی و آموزش نیروهای مستعد و مناسب برای فعالیت علمی و عملیاتی در این عرصه، امری ضروری است. افراد دغدغه مند و مراکز تحقیقاتی و اجرایی که به این موضوع ورود کرده اند، می باید در شبکه های فعال و مؤثر، از فعالیت های مهم و مسائل جدید مطلع شوند که این امر مستلزم وجود سامانه های پویا و هوشمند برای این مسأله می باشد. **بنظر می رسد مراکز شورای برنامه ریزی توسعه استان به ریاست استاندار می تواند نقش راهبردی و کلیدی در این مهم داشته باشد ..**

۲- اصلاح سبک مدیریتی

بر اساس گفتمان رهبر معظم انقلاب فرآیند تحقق هدفهای اسلامی در پنج گام مهندسی شده است. این مراحل یا اهداف عبارتند از:

الف. انقلاب اسلامی ب. نظام اسلامی ج. دولت اسلامی د. کشور اسلامی ه. دنیای اسلامی یا تمدن نوین اسلامی

بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب، انقلاب اسلامی در حال حاضر در گام سوم، یعنی ساخت دولت اسلامی قرار دارد. بی تردید یکی از مهم ترین متغیرهایی که در ایجاد ساخت دولت اسلامی سهیم است، سبک های مدیریتی در فرآیند انقلاب اسلامی می باشد و مدیریت جهادی به عنوان یکی از موفق ترین سبک مدیریتی است که از جمله دلایل توفیقات این سبک، درک ضروریات و نیازهای جامعه، آینده نگری سرعت عمل در انجام کارهاست.

مغایرت مدیریت جهادی با شیوه های تکنوکراتی مولود فرهنگ سرمایه داری

فرهنگ مدیریت جهادی با مصرف گرایی، اشرافی گری و شیوه های تکنوکراتی که مولود فرهنگ سرمایه داری است مغایرت دارد. تفکر سرمایه داری جامعه را به سمت مصرف گرایی و انحراف از مسیر آرمان های انقلاب و عدالت سوق می دهد.

ساختار مدیریت جهادی :

ایجاد یک سازمان، فرایندی است که توجه خود را به رفتار، زمینه ها و ساختار معطوف میدارد. در این رابطه ارزشها و مفاهیم سازمان جهادی را میتوان در قالب نظری مدل سه شاخگی (ساختار، رفتار و زمینه) ارائه نمود.

الگوی مدیریت جهادی :

تفاوت اصلی مدیریت جهادی با سایر نظام های مدیریت، پیش فرض ها و مبانی فکری آن مقتبس از مدیریت اسلامی است. برای مثال، کسب سود در مدیریت اسلامی و سایر نظام های مدیریت دارای اهمیت می باشد. ولی در سایر نظام ها حصول حداکثر سود به عنوان هدف اصلی مطرح است، در مدیریت جهادی سود به عنوان وسیله محسوب می شود. البته کسب سود حتی در مقیاس وسیع و کلان مذموم نیست و اگر از طریق قانونی، شرعی و با تلاش به دست آید جزء عبادات و فضیلت ها محسوب می شود. بنابراین مدیریت جهادی را نباید در مقابل سایر نظام های مدیریت قرار داد، بلکه مدیریت اسلامی بر شانه های مبانی فکری اندیشه اسلامی از سایر نظریه های مدیریت استقبال می کند و بهره برداری می نماید.

فرهنگ و مدیریت جهادی :

فرهنگ جهادی یک مفهوم کلی است که از جمله مصادیق آن دین محوری، ولایت مداری، ایثار، مردم گرایی، خودباوری، نوآوری، مأموریت پذیری و... می باشد. نظریه و عملکرد فرهنگ و مدیریت جهادی در مرتبه نخست بر جنبه های انسانی سازمان توجه دارد. فرهنگ و مدیریت جهادی را می توان عمل، فراگرد، پیامد یا حالتی دانست که برای تعالی انسان ها پدید می آید و این به نوبه خود به معنی پیش بردن، روان سازی رشد، متحول کردن فرصت ها، کامل کردن، برتری بخشیدن یا بالا بردن امور انسانی است.

ابعاد و مولفه های مدیریت جهادی :

الف: بُعد ساختاری : (دارای مؤلفه‌هایی نظیر: مدیریت برای خدا، مدیریت ولایتی، انعطاف‌پذیری ساختار، تشکیلات مناسب)

ب: بُعد رفتاری : (دارای مؤلفه‌هایی نظیر: خودباوری، پرکاری، تحول آفرینی، پویایی، سخت‌کوشی، سرعت عمل در کارها)

ج: بُعد زمینه ای : (دارای مؤلفه‌هایی نظیر: مشارکت‌پذیری، قناعت، نهادینه کردن اخلاق و ارزش‌های دینی در محیط کار و اهمیت دادن به بیت‌المال)

بر این اساس فرهنگ و مدیریت جهادی دارای یک اصل محوری و بنیادی است که آن تاکید تام بر معنویت و ارزشهای اخلاقی - اسلامی - انسانی است. در واقع، مدیریت جهادی بدون معنویت ارزش وجودی نخواهد داشت. امروزه با پیشرفت های علم تاثیر معنویت بر شاخص های کارآمدی و کارایی، سلامت سازمانی، خدمت دهی مناسب، بهره وری، تکریم و... هیچکس پوشیده نیست.

۳- شناخت ظرفیت های استانی

سرمایه انسانی

با توجه به تغییرات چشمگیر در محیط‌های اجتماعی و تشدید عرصه رقابت در جهان امروزی جوامع بیش از گذشته نیازمند جذب ، حفظ و توسعه افراد برای انجام فرایندهای جاری و آتی خویش هستند . امروزه اهمیت سرمایه انسانی بعنوان مغز متفکر و منبعی پایان ناپذیر در تمامی حوزه ها گسترش یافته ، به نحوی که تئوری رشد مدرن به تراکم سرمایه انسانی توجه نموده و آن را به عنوان مهم ترین و تاثیرگذارترین عامل در رشد و توسعه اقتصادی قلمداد می نماید. از این رو

الف - شناسایی نیروهای کارآمد بومی ساکن در اقصی نقاط شهرها ، استان ، کشور و خارج از کشور(مسئولین کشوری ، نخبگان ، کارآفرینان و ....) با هر طرز تفکری و ثبت آن در بانک های اطلاعاتی تخصصی و متمرکز و بهره گیری از تجارب ، تخصص و ارتباطات آنان امری ضروری و مستلزم یک عزم جدی ، عمومی و فراگیر است . این مهم میتواند با یک فرمت ثابت توسط شوراهای اسلامی شهر و روستا بخوبی انجام شود . (نرم افزار مربوطه موجود است)

ب- استفاده از توان کاری بانوان بعنوان نیمی از جمعیت استان

ج- استفاده از ظرفیت بالای نیروهای غیر بومی ساکن در استان

د- استفاده بهینه از بازنشستگان در حوزه های تجربی

سرمایه های محیطی

این سرمایه ها که شامل ظرفیت های طبیعی و زیر ساخت های مصنوعی می باشد بعضا بر اساس اسناد مختلف استانی (نظیر سند توسعه استانی) احصاء گردیده ، لکن بنظر می رسد بسیاری از آنها فقط در مرحله شناسایی و بصورت شاخص کیفی باقیمانده و اقدامی بایسته و عملی در استفاده بهینه از این ظرفیت ها صورت نپذیرفته است **چنانچه دستگاههای ذیربط قابلیت های بالفعل و بالقوه خود را بصورت متمرکز و نرم افزاری (ترجیحا در بستر GIS) جا نمایی و در اختیار مراجع ذیربط قراردهند این امر می تواند قدرت تحلیل ، بررسی و تصمیم گیری را بصورت بهینه به وجود آورد و موجبات هم افزایی را فراهم نماید. . (بستر نرم افزاری یاد شده موجود است)**

اصلی ترین قابلیت های توسعه :

* هم جواری با استان های بزرگ و مرکز کشور و برخورداری از شبکه های ارتباطی بین منطقه ای مناسب (محور دوبانده تهران - گرمسار- سمنان - دامغان - شاهرود و راه آهن دوخطه تهران - مشهد) و دسترسی نسبتاً سریع به منطقه شهری تهران.

* استقرار در مسیر کریدور حمل و نقل بین المللی شرقی - غربی، شمالی - جنوبی.

* قرار گرفتن در مسیر زیارتی زائران ثامن الحجج (ع)

* برخورداری از ذخایر غنی و متنوع معدنی.

* وجود بسترهای لازم توسعه صنعتی و اراضی بلامعارض برای توسعه و استقرار صنایع بزرگ و پذیرش جمعیت و فعالیت از استان های هم جوار.

* وجود بسترهای مناسب اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و آموزشی برای جذب سرمایه گذاری های داخلی و خارجی.

* برخورداری از شبکه های انتقال انرژی.

* برخورداری از سازمان فضایی متعادل در زمینه استقرار جمعیت و فعالیت در محور توسعه غرب - شرق استان.

* برخورداری از مراکز آموزش عالی ، فنی و حرفه ای ، شبکه بهداشتی - درمانی و خدمات اجتماعی و فرهنگی.

* برخورداری از تنوع اقلیمی ، ذخایر طبیعی و زیست محیطی و حیات وحش و وجود نادرترین گونه های گیاهی ، جانوری جهان و جاذبه های طبیعی ، کوهستانی و کویری و تاریخی (جاده ابریشم و...) به عنوان قابلیت توسعه فعالیت های گردشگری.

* هم جواری با حوزه آب ریز شمالی.

* امکان توسعه سطح زیر کشت محصولات متنوع باغی، گلخانه ای و صنعت دام و طیور به لحاظ تنوع اقلیمی و وجود اراضی بلامعارض.

* برخورداری از سطح بالای باسوادی در کشور و سرمایه انسانی متخصص و ماهر.

* برخورداری از وسعت زیاد مناطق حفاظت شده زیست محیطی کشور برای ایجاد مراکز پژوهشی و تحقیقاتی ملی زیست محیطی و ژنتیک.

* برخورداری از پوشش شبکه مخابراتی و قرار گرفتن در کریدور بین‌المللی فیبر نوری.

* دسترسی به بازار مصرف عمده تهران جهت تأمین کالا و خدمات مورد نیاز پایتخت.

* توانایی به کارگیری انرژی‌های نو و تجدیدپذیر برای تأمین برق (انرژی خورشیدی).

* وجود زمینه‌های قانونی برای توسعه ورزش، نگرش مثبت جامعه به فعالیت‌های ورزشی، گرایش بخش خصوصی و تشکل‌های داوطلب غیردولتی (NGO) به سرمایه‌گذاری و خدمات‌رسانی در توسعه ورزش.

۴- شناخت و احصاء آسیب‌های موجود

در هر جامعه‌ای، در راستای تحقق وعینیت یافتن دو شاخص مهم «رشد و توسعه» شناسایی عوامل مولد نارسایی‌ها و مشکلات امری الزامی و ضروری است. به ویژه اگر این جامعه از نوع جوامع در حال توسعه باشد، آسیب‌شناسی جامعه با همه ابعاد آن امری کاملاً حیاتی است. در این رهیافت، تعریف دقیق و یکسان مدیران عالی‌استان از مقوله آسیب و ابلاغ آن به دستگاه‌های اجرایی و درخواست جمع‌آوری و الویت‌گذاری آسیب‌ها و تعیین سازمانهای تاثیرگذار در ایجاد مشکل و یا تسهیل‌کننده در حل معضل، گامی موثر در تحقق اقتصاد مقاومتی است این مهم نیز می‌تواند توسط فرماندهی متمرکز اشاره شده در بند یک برنامه ریزی، رصد و پیگیری شود.

شناسایی مشکلات و آسیب‌ها می‌تواند نقش بسیار ارزنده‌ای را در از بین بردن موازی‌کاری‌های سازمانی، فعالیت‌های بیهوده، اتلاف منابع و ... ایفا نماید.

۵- اصلاح الگوی مصرف بر اساس فرهنگ‌های منطقه‌ای

همانگونه که در آیات و روایات و نیز بیانات مقام معظم رهبری آمده، دست‌یابی به اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد که مدیریت مصرف یکی از اصول اساسی آن است. در اصولی که آموزه‌های وحیانی برای اقتصاد اسلامی سالم بیان می‌کند، مسئله اعتدال در مصرف در آیاتی چند مطرح شده است. (انعام، آیه ۱۴۱؛ اعراف، آیه ۳۱؛ اسراء، آیه ۲۶؛ فرقان، آیه ۶۷) که این خود نشان‌دهنده جایگاه و اهمیت ارائه یک الگوی مصرف صحیح و درست برای دست‌یابی به اقتصاد سالم است.

در آیات و روایات، بخش بزرگی از مباحث اقتصادی، به چگونگی مصرف و رسیدن به الگوی صحیح و درست و معتدل از آن پرداخته است. جلوگیری از هرگونه اسراف و تبذیر مهمترین اصل در ارائه یک الگوی اسلامی مصرف است که در آیات پیش‌گفته به آن پرداخته شده است. اگر چنین اتفاقی در حوزه مصرف رخ دهد، اقتصاد به قوام می‌رسد. از این رو خداوند در آیه ۶۷ سوره فرقان، حرکت در مداری به دور از افراط و تفریط (اسراف و تقتیر) را رسیدن به قوام دانسته است. پس فرد یا جامعه‌ای که در مسیر قوام در مصرف حرکت کند، به قوام در اقتصاد می‌رسد و جامعه به همان مطلوب اقتصاد سالم و شکوفا و مقاومتی دست خواهد یافت.

واقعیت این است که مسأله‌ی اسراف و هدر دادن منابع در اقتصاد استان، دارای ابعادی فرهنگی و بومی است و در مناطق مختلف استان به صورت‌های گوناگون بروز و ظهور پیدا می‌کند مثلاً ساکنان مناطق جنوبی و حاشیه‌کوبر دارای یک فرهنگ مصرف و ساکنان مناطق شمالی و شرقی استان از یک الگوی خاصی تبعیت مینمایند. در اینجا ذکر این نکته

ضروری است که اگر مصرف بی‌رویه و بی‌جا امری غیرعقلایی است، عدم مصرف و یا کم مصرف کردن در عین نیاز هم صحیح به نظر نمی‌رسد. در واقع آنچه در ارتباط با مصرف صحیح مطرح می‌گردد، کم مصرف کردن نیست، بلکه مراد از اصلاح الگوی مصرف و به تبع آن صرفه‌جویی، بهره‌مندی مناسب از نعمات خداوندی و استفاده‌ی حداکثری از تمامی قابلیت‌های هر چیزی است. این مطلب باید مد نظر باشد که بخش‌هایی از استان که از فقر اقتصادی رنج می‌برند و شیوه کم مصرف کردن را شیوه زندگی خود قرار داده‌اند نیز باید در فرایند اصلاح الگوی مصرف قرار گیرند.

از سوی دیگر باید بدین نکته اذعان نمود که اصلاح الگوی مصرف نیازی به برنامه‌های ضربتی ندارد، بلکه برنامه‌های تدریجی را با مدیریت صحیح منابع و استفاده از تمامی ظرفیت‌های دستگاه‌های استانی را مطلبید.

- عملکرد صحیح مسئولین

- برگزاری دوره‌های آموزشی مناسب برای تغییر فرهنگ عمومی برای گروه‌های مختلف
  - بکارگیری شیوه‌های مناسب تشویقی، اصلاح شیوه‌های تبلیغی در رسانه ملی، استانی و اصحاب رسانه
  - استفاده از فتاوی‌های علمای معظم
  - اصلاح شیوه‌های رفتاری مراجع و الگوهای نوپدید (هنرپیشه‌ها، مجریان تلویزیون، ورزشکاران و ...)
  - اصلاح و معرفی ابزار و تجهیزات مناسب (لامپ‌های کم مصرف، شیرآلات و ...) توسط دستگاه‌های متولی با در نظر گرفتن یارانه مناسب
- بخشی از اقداماتی است که بسیار تسهیل کننده و تسریع بخش می‌باشد.

۶- اصلاح نظام آماری و بانک‌های اطلاعاتی

یکی از معضلات اساسی در نظام برنامه‌ریزی کشور و استان عدم برخورداری از یک سیستم آماری دقیق، منسجم، متمرکز و هوشمند می‌باشد. معضل تناقض در ارائه آمارهای بخشی از سوی دستگاه‌های مختلف تصویری درست و شفاف را به مدیران و دست‌اندرکاران نشان نخواهد داد که نتیجه این امر اتخاذ تصمیمات نادرست خواهد بود.

بنظر می‌رسد راه‌اندازی پورتال آماری استان تحت مدیریت دفتر آمار و اطلاعات استانداری و دسترسی تمامی دستگاه‌های اجرایی استان جهت جایگذاری اطلاعات با قابلیت تعیین سطح دسترسی و رصد و تطبیق موارد توسط تمامی دستگاه‌های متولی نقش موثری در حذف موازی کاری و ارائه آمار صحیح ایفا و مدیریت استان را در اتخاذ تصمیمات صحیح، منطقی و بجا کمک خواهد نمود.

۷- افزایش فرصت‌های شغلی بر اساس ظرفیت‌های منطقه‌ای

با نگاهی گذرا به شیوه‌های کارایی موجود در جامعه در میابیم که موسسات کارایی و یا دستگاه‌های متولی کار بر اساس مشاغل موجود و به روش کاملاً سنتی و به سبک بنگاه‌های معاملاتی عمل نموده و هیچگونه انعطاف‌پذیری در سیستم کاری آنها وجود ندارد که بنظر می‌رسد راه‌های ذیل می‌تواند در اشتغال‌زایی راهگشا باشد.

الف - زایش مشاغل: اگر عوامل اشتغال را در پنج حوزه صنعت، کشاورزی، بازرگانی، خدمات و توریسم تقسیم بندی و بخش‌های هر شهرستان را در حوزه‌های پنج‌گانه الویت‌گذاری نماییم مثلاً (شهمیرزاد الویت اول: گردشگری - الویت دوم: خدمات - الویت سوم: کشاورزی - الویت چهارم: بازرگانی - الویت پنجم: صنعت)

آنگاه می توانیم مشاغل متعدد جدیدی را با توجه به الویت ها و قابلیت های منطقه ای تعریف نماییم بعنوان مثال میتوان به تورگردانی ، اجاره اماکن اقامتی ، ایجاد اماکن گردشگری و ... برای الویت اول اشاره نمود .

ب - استاندارد سازی و جانمایی مشاغل : چنانچه مشاغل و صنوف موجود استان را بر روی نرم افزار GIS جانمایی نماییم و با در نظر گرفتن تراکم جمعیت مناطق استاندارد خاصی را بر اساس نیاز هر بخش از جامعه به شغل یاد شده مشخص کنیم (مثلا هر ۳۰۰ نفر یک آرایشگاه) آنگاه متوجه خواهیم شد که به چه شغلی در چه منطقه ای نیازمندیم که در این صورت می توانیم نیازمندیهای خود را تعیین و نسبت به توزیع مناسب مشاغل در سطح جامعه اقدام نماییم (بستر یاد شده فراهم میباشد)

۸- اصلاح نظام آموزشی

آموزش یکی از مهم ترین ارکان هر نظام اجتماعی به شمار می رود . در جوامع پیشرفته که روز به روز بر پیچیدگی آن ها افزوده می شود بدون آموزش های لازم ، زندگی ممکن نخواهد بود. به تناسب گسترش مهارت های کار و زندگی در شرایط کنونی، نظام آموزش هر جامعه ای نیاز به ارتقاء کمی و کیفی دارد. سیاست گذاری در این حوزه امری پویا و متحول است که به فراخور نیاز جوامع باید دست خوش تغییر و اصلاح گردد. حالیه با عنایت به فرمان مقام معظم رهبری در خصوص اقتصاد مقاومتی و مدیریت جهادی بنظر میرسد رویکرد آموزشی جامعه در بخش های مختلف نیز باید دستخوش تحولات اساسی گردد که در این مجال بصورت کلی میتوان به بعضی از موارد اشاره نمود .

- اصلاح سیستم ناکارآمد آموزش کارکنان دولت : مدیران و کارکنان دستگاههای اجرایی بعنوان سربازان خط مقدم اجرای اقتصاد مقاومتی می بایست آگاهی و دانش لازم و به روز را در حیطه وظایف محوله داشته باشند تا بتوانند رسالت و وظیفه آحاد مردم را تبیین و راهبری نمایند لیکن با سیستم ناکارآمد ، غیر تخصصی ، سنتی و ... نمی توان به این مهم دست یافت . (بستر لازم برای اصلاح وضع موجود فراهم می باشد)
- ترویج آموزش های مهارتی و خانگی
- تبدیل دانشگاههای غیر انتفاعی به مراکز مهارتی
- تقویت ارتباط دولت ، صنعت و دانشگاه
- برگزاری دوره های کارآفرینی ویژه تمامی گروهها
- ترویج فرهنگ اقتصاد مقاومتی بصورت کاربردی در مقاطع مختلف تحصیلی مهدکودک ها ، دبستان ها و ....
- استفاده از فضاهای مجازی برای توسعه آموزش های عمومی و تخصصی
- تقویت ارتباط سازمان آموزش فنی و حرفه ای با دانشگاهها و مراکز آموزش عالی

۹- ارتقاء سطح سلامتی و نشاط اجتماعی

مقوله بهداشت و درمان از عوامل زیربنایی جامعه سالم و توانمند است. یکی از وظایف اصلی دولت ها تامین و ارتقاء سطح بهداشت و درمان مردم است و سالیانه هزینه های زیادی صرف این مهم می شود. شواهد و قرائن نشان می دهد که هزینه ها در بخش بهداشت و درمان روز به روز رو به ترازد است. این هزینه ها هم در بخش تشخیص بالینی و هم در درمان بالینی مد نظر است. از این رو و با توجه به اهمیت مقوله سلامت ، مقام معظم رهبری مدظله العالی در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی مبادرت به ابلاغ سیاستهای کلی «سلامت» نمودند. که می تواند نقشه راه خوبی فرا راه جامعه باشد در این مجال بنظر می رسد پیشنهادات ذیل می تواند بخشی از مشکلات را ساماندهی نماید .

- برگزاری دوره های آموزشی مستمر در حوزه سلامت فیزیکی ، روانی ، تغذیه و ...
- بکارگیری پزشک عمومی در دستگاههای اجرایی
- تشکیل پرونده های الکترونیکی و بانک جامع سلامت ویژه کارکنان دولت و خانواده ها (نرم افزار سلامت بینا موجود است)
- ارائه توصیه های پیشگیرانه به افراد جامعه با سیستم های مجازی بصورت اس ام اس
- ترویج فرهنگ چکاب دوره ای کارکنان
- الزام رعایت بهداشت حرفه ای در کارخانجات صنعتی جهت پیشگیری از آسیب های مرتبط با آلاینده های صنعتی
- ترویج فرهنگ استفاده از مشاوره در مراکز آموزشی خصوصا دانشگاه ها بویژه در حوزه روان
- ...

نشاط اجتماعی

محبوب ترین عبادت نزد خداوند شادکردن دل مؤمن است : امام محمدباقر(ع)

شادی از نظر لغتی عبارت است از یک حالت هیجانی که نشانگر رضایتمندی فرد در ابعاد مختلف به ویژه ابعاد روانی است. ما شخصی را شاد می گوئیم که احساس کند بر اوضاع خود مسلط است و دلهره و نگرانی مسائل را ندارد و به اندازه تلاشش نتیجه می گیرد و رخدادهای پیش بینی نشده او را غافلگیر نمی کند.*

متأسفانه ادبیات پژوهشی بیش از همه بر جنبه های ناسازگار و نابهنجار رفتار در سلامت روان متمرکز بوده و کمتر به نقش شادی در سلامت روان پرداخته است. در حالیکه شادی می تواند پیش بینی کننده خوبی در مورد خوشبختی افراد باشد. این در حالی است که یافته ها رابطه معنی داری بین سن، طبقه اجتماعی، نژاد و تحصیلات با شادی را نشان نمی دهد. همچنین بین میزان ثروت و شادمانی رابطه معنی داری وجود ندارد. مطالعات حاکی از آن است که افراد شاد دارای ویژگی هایی همچون: (۱) دوست داشتن خود و اعتماد به نفس بالا، (۲) داشتن احساس کنترل شخصی بر زندگی، (۳) خوش بینی و (۴) برونگرایی می باشند. سرانجام اینکه شادی با سلامت جسمی رابطه مستقیمی داشته، وسلامتی پیش درآمد توسعه ، تحول ، حرکت و پویایی در جامعه است . پیشنهادات ذیل هر چند سطحی ولی نمونه ای از روشهای شاد کردن مردم است .

- برگزاری همایش های خانوادگی با نگاه سلامت و نشاط اجتماعی در بوستان های محلی بدون هزینه با موضوعات خاص
- برگزاری راهپیمایی های خانوادگی
- برگزاری مسابقات محلی و خانوادگی با نگاه اقتصاد مقاومتی
- تسهیل در امر ازدواج
- ترویج فرهنگ دینی با شیوه های جذاب
- گسترش فضاهای تفریحی
- برگزاری و راه اندازی تورهای استانی با هزینه های کم و استفاده از امکانات دولتی و شهرداریها .
- ترویج و برگزاری جشن ها و بازی های محلی
- ...

۱۰- حمایت جدی از فعالان بخش خصوصی

اقتصاد جهان متأثر از دوره‌های پر فراز و نشیب بوده و در هر دوره قدرت‌های اقتصادی تجربه تلخ و شیرینی از نوع نگاه به بخش خصوصی را در کارنامه خود داشتند و سرانجام به این نتیجه رسیدند که تنها راه برون رفت از موانع و ایجاد رشد اقتصادی و عدالت اجتماعی با قدرت‌مند شدن این بخش میسر می‌شود و این مهم در زمان فروپاشی اقتصاد سوسیالیستی اتحاد جماهیر شوروی بیشتر جلوه داشته و خودنمایی کرده و بر همین اساس دولت‌ها دریافتند که نباید کارگزاران اقتصادی باشند، اما وظایف مهم‌تری همچون بسترسازی و نظارت در شرح وظایف دولت‌ها جلوه می‌کند.

دولت‌ها به سیاستگذاری پرداخته و از ارزش آفرینی اقتصادی توسط بخش خصوصی سهم خود را از تولید و ثروت دریافت کردند و با این سهم‌گیری، هزینه‌های جاری خود را پرداخت می‌کنند هر چند که در شرایط خاص و بحران‌ها به مدد بخش خصوصی آمده و خود را حامی اصلی اقتصاد معرفی می‌کنند.

در ۸۰ سال گذشته که اقتصاد ایران در دستان پر قدرت دولت‌ها بوده، ما نتوانستیم شاهد نقش‌آفرینی بخش خصوصی باشیم و در کمتر نگاه تخصصی به دست آوردهای دولت‌های گذشته فارغ از دیدگاه‌های سیاسی درمی‌یابیم که ثروت و قدرت حاصل از درآمد نفتی، مانع بزرگ ایجاد اعتماد دولت‌ها به بخش خصوصی است و در کوتاه جمله‌ای باید گفت که دولتی که نفت دارد، جدا از این که نفت ثروت عموم جامعه است، خود را فارغ از نیاز به بخش خصوصی می‌یابد و هرگز به روزهایی که شاید نتواند این ثروت ملی را به نقدینگی تبدیل کرده و هزینه‌های جاری را پرداخت کند، نمی‌اندیشد و بر کوس قدرت و دارائی ملی می‌کوبد و این را بارها تجربه کرده‌ایم و امروز شاهد بخش خصوصی ناتوان، وابسته به رانت و کم‌تحرك هستیم، اما به راستی چگونه می‌توان حاشیه‌ها را از امور اقتصاد جدا کرده و اقتصاد را به مردم که مجری اصلی آن هستند، واگذاریم.

شاید امروز که دوره تلخی را پشت سر گذاشته‌ایم و تجربه فساد، تورم، رشد اقتصادی منفی که همه دستاورد اقتصاد دولتی است را در کارنامه داریم، برای یک بار و (همیشه)، دولتی قدرتمند اما ناظر بر عملکرد اقتصادی را طراحی و بخش خصوصی واقعی را به متن اقتصاد برگردانیم، هرچند کاریست دشوار و زمان بر اما امکان پذیر.

در زیر به بخشی از سازمانها و نهادهای بخش خصوصی که میتوان از آنها به عنوان اتاق فکر، مشاور و مجریانی قوی در اجرای بخشی از وظایف غیر حاکمیتی استفاده نمود اشاره می‌گردد.

- سازمان های مردم نهاد (استان تقریبا دارای ۲۵۰ سازمان مردم نهاد رسمی می باشد)
- نظام های صنفی (نظام مهندسی ساختمان، نظام مهندسی کشاورزی و .....)
- انجمن ها و اتاق ها (انجمن مدیران صنایع، اتاق بازرگانی، اتاق تعاون و ...)
- ...

در پایان ضمن آرزوی موفقیت برای کلیه کارگزاران نظام مقدس جمهوری اسلامی رجاء واثق دارد با عملکرد صحیح تمامی خدمتگزاران، بتوانیم در تحقق منویات مقام معظم رهبری مدظله العالی و پیشرفت و آبادانی ایران اسلامی گام های اساسی برداریم